

De Oirschotse Heide en Witte bergen.

De Oirschotse Heide is gelegen op de zogenaamde Midden-Brabantse dekzandrug. Een enorme zandrug die zich via Turnhout naar het noordoosten zich via Best uitstrekt. Deze rug is enkele tienduizenden jaren geleden ontstaan als gevolg van grote zandverplaatsingen gedurende de laatste ijstijd.

Het gebied had al vroeg een grote aantrekkingskracht op de prehistorische mens. Namelijk ca. 12.000 voor Christus leefden hier de allereerste bewoners van de heide al. Dat waren hoofdzakelijk jagers die vooral op rendieren jaagden, maar ook het reuzehert, edelhert en eland stonden op het menu.

Het gebied heeft een enorme natuurlijke waarde omdat het een ingewikkeld patroon kent van droge plateaus, opgestoven hoogten en daarentegen ook weer natte geul- en komvormige laagten.

Door dit patroon komt er een zeer hoge variatie aan plant- en diersoorten voor.

Als dagvlinder-gebied is het van landelijke betekenis met soorten als Heideblauwtje, Kommavlinder, Bont Dikkopje, Bruine Eikepage, Oranje Zandoogje en Gentiaanblauwtje. Van de amfibieën vinden we de Alpenwatersalamander, de Heikikker en de Rugstreeppad.

Daarnaast heeft het nog een bijzonder kenmerk, het is hydrologisch verbonden met het 8 tot 9 meter lager gelegen natuurgebied de Mortelen. Regenwater dat hier in de bodem wordt opgenomen komt daar weer als mineraalrijk kwelwater aan de oppervlakte wat het aldaar voorkomen van zeldzame kwelplanten verklaart.

‘De Witte Bergen’ is een oude benaming voor een bepaald gebied binnen de Oirschotse Heide. Zoals deze benaming al doet vermoeden bestaat het gebied uit bergjes of liever gezegd duinen van helder wit zand die in het verleden door verstuuving zijn ontstaan. Vroeger was dit een veel bezocht recreatiegebied dat wel eens werd vergeleken met de Loonse en Drunense duinen.

In 1939 werden in deze omgeving de plannen gerealiseerd tot oprichting van een vormings- en ontspanningscentrum. Een kamp voor jeugdverenigingen dat de naam “De Witte Bergen” moest gaan dragen. Door de Stichting H.-Joannes Bosco werd onder Oostelbeers, Oirschot en Vessem daarvoor een 130 ha groot heidegebied aangekocht. Op dit terrein werd een stenen bivakhuis, de zogenaamde “Heihoef” en de daarbij behorende groene houten barakken gebouwd. Al snel werd er aan het terrein ook nog een kapel toegevoegd en een zwembad gegraven.

In 1954 werd echter kamp “De Witte Bergen” opgeheven en het achtergebleven complex werd door het toenmalige ministerie van oorlog nog enkele jaren als legerplaats in gebruik genomen.

De Oirschotse heide is een groot heide- en stuifzandgebied, dat in het totaal ruim 1400 ha beslaat. Het heeft al meer dan een eeuw lang een militaire functie. Al vroeg was er een legerkamp gevestigd dat geleidelijk groter werd en steeds intensiever werd en nu nog wordt gebruikt.

Van oudsher werden militaire terreinen vooral gevestigd op dit soort “woeste gronden”. Ook veel van onze huidige natuurgebieden zijn op deze vroeger onbruikbare gronden te vinden. Daarom beheert Defensie dit terrein met zorg omdat ze graag de natuurlijke waarden in stand wil houden en waar mogelijk verder ontwikkelen.

Hemelrijken

Een 90 ha groot gebied dat een noordelijke uitloper van de Oirschotse Heide is.

Het ligt ingeklemd tussen landgoed 's Heerenvijvers en rijksweg A58.

Het bestaat hoofdzakelijk uit grovedennen-bos en heide en binnen het gebied liggen ook nog enkele akkertjes. Momenteel is het in beheer van het Brabant Landschap dat door aankoop van tussenliggende percelen dit sterk versnipperde bezit nog aanzienlijk kan uitbreiden. Het beheer is er opgericht om de open heide structuur te behouden. Ook zijn er door het Brabants Landschap nieuwe poelen gegraven om amfibieën weer nieuwe kansen te geven.

Voor de wandelaar is het vrij toegankelijk op paden en wegen.

Adriaan Willems